

Salme 72

Jesus, vor evige kongel!

Af Eskild Skov Særkjær

Salmen indledes med at nævne, at den er skrevet 'af Salomo'. Som de fleste nok ved, var Salomo en af datidens store salmedigtere. I salmernes bog har han dog kun fået to med, som bærer hans navn, nemlig den, vi har foran os, og så salme 127, hvor han som den store bygmester erkender, at "dersom Herren ikke bygger huset, er bygmesterens (altså sin egen) møje forgæves, (og) dersom Herren ikke vogter byen, våger vægteren forgæves", v. 1

Men alligevel er det ham, som har ord for at være bibelens store salmedigter. I 1. Kong. 4:32 står der om ham, at

“han fremsagde 3000 tankeprog (nogle af disse er sikkert dem, der er overleveret til os gennem ordsprogenes bog, der bærer hans navn?), og tallet på hans sange (salmer) var 1005”.

Dertil kommer, at han, så vidt man ved, også er forfatter til Højsangen, som både er en poetisk og profetisk beskrivelse af Kristi kærlighed til sin brud.

Ligesom det er tilfældet med de fleste andre messianske salmer, vi har set på tidligere, kan meget af det, der står i salme 72, godt passe med en beskrivelse af både salmisten og hans regeringstid, som helt igennem var en vældig blomstringstid for Israel. Freden var stor i landet, og det er ikke uden grund, at han som Davids søn på mange måder blev et af de store forbilleder i GT på Messias (græsk Kristus).

Fx rækker meget af det, Gud havde sagt til David om sin søn, da også langt ud over dét, der blev opfyldt af sønnen Salomo, som fx når Gud siger:

“Når dine dage er omme, og du hviler hos dine fædre, vil jeg efter dig din sæd, som udgår af dit liv, og grundfæstede hans kongedømme. Han skal bygge mit navn et hus, og jeg vil grundfæste hans kongedømme evindeligt”, 2. Sam. 7,12-13.

Teksten handler altså om Salomo, men i langt højere grad handler den også om Jesus Messias. De NT-forfattere vidner derfor også sammen med Helligånden om, at denne og andre profetiske udsagn fra GT alle peger hen på, og er blevet opfyldt i Jesus Kristus. Og

det er da også dette, vi ser gennem den salme, som vi nu skal se nærmere på. I en gammel overskrift over denne salme står der:

“Salomo spår (profeterer) om Messias' retfærdige regimente og dets velsignede frugter; fred og gudsfrygt skal i rigeste mål og til evig tid blomstre blandt Guds folk. Messias' herredømme skal udbrede sig over hele jorden, idet alle folk skal hylde og tilbede ham; selve jorden skal bære frugt i uendelig fylde, hvorfor hans navn skal prises til evig tid”.

Lad os nu læse resten af det første vers sammen med det næste:

"Gud, giv kongen din ret, kongesønnen din retfærd, så han dømmer dit folk med retfærdighed og dine arme med ret", v. 1-2.

Den første del af disse ord kan også oversættes med: ‘Gud, giv kongen dine domme, og kongens søn din retfærdighed’. Med disse ord beder Salomo til Gud om at få visdom til at dømme Guds folk med ret, men det er dog tydeligt, at også dette vers på samme tid peger frem på Messias, som er den eneste, der igen og igen omtaler sig selv som både kongen (Gud) og kongesønnen, fordi han som Guds Søn er kommet til jord for at opfylde alt det, der står skrevet om ham.

Det er altså ham, der her i denne salme beder Faderen om at få lov til at dømme. Det stemmer med det, der står i John. 5:27, hvor Jesus siger, Faderen har overgivet dommen til ham, og siger i den samme forbindelse, at ‘min dom er retfærdig’, John.5:30; altså det samme, som han beder Faderen om i salme 72. Gang på gang understreger bibelen, at når Jesus kommer igen, vil han dømme levende og døde. Hans dom over hver enkelt vil være en retfærdig dom. Derfor er der ingen, som på den dag kan sige: Du dømte uretfærdigt! Han er altid retfærdig, også han frikender dem, der tror på ham. Det er dét, Luther kaldte for ‘det salige bytte’: Kristus tog min straf, for at jeg kunne gå fri. Der står jo, at Gud viser sin retfærdighed, 'når han retfærdiggør den, som har tro på Jesus’, Rom. 3:26.

At han er retfærdighed henviser desuden til, at Jesus Messias også vil være sit folks forsvarer og beskytter. Det er fx det, Job vidner om, når han siger:

“..nu er mit vidne i Himlen, min talsmand (eller 'forsvarer', som det også kan oversættes med) er i det høje”, Job. 16:9

Inden vi forlader vers to, så læg mærke til, at det folk, der her beskrives som Guds folk, også omtales som ‘dine arme’, som er de samme som 'de fattige' i vers 4. Ifølge bibelen er ‘de arme’ og ‘de fattige’ identiske med dem, der véd og erkender, at de er hjælpeløse og har brug for Gud og hans frelsende indgriben.

Det er pga. denne frelse og hjælp, der er baggrunden for det, der står i det næste vers:

"Da bærer bjerge og høje fred for folket i retfærd", v. 3.

Salomo er i troen så sikker på opfyldelsen af, at Gud vil opfylde det, han har sagt, at han nu går mere direkte over til, hvad der vil ske som et resultat heraf. De to vigtigste ord i verset er fred og retfærd (ordret: retfærdighed), to egenskaber, Messias skal kendes på, og skriften kalder ham da også både for Fredsfyrsten og 'Herren, vor retfærdighed'. Når profeterne fx skal beskrive den velsignelse, som hele jorden vil komme ind i, når han kommer igen, indgår disse to ord derfor også, for han kommer jo for at herske med fred og retfærdighed, og derfor kaldes hans rige derfor også for et fredsrige. I vers 7 beskrives den herlige fremtid således:

“..i hans dage (1000-årsriget) blomstrer retfærd, og dyb fred råder”.

Ja, dyb fred skal råde ud over jorden, når Jesus kommer igen. I en anden oversættelse står der, at “i hans dage blomstrer retfærdighed, og der skal være overflod af fred’.

En poetisk beskrivelse af dette fredsrige beskrives således i salme 85:

“Nær er hans frelse for dem, som frygter ham, snart skal herlighed bo i vort land; miskundhed og sandhed møde, retfærdighed og fred skal kysse hinanden; af jorden spirer sandhed frem, fra Himlen skuer retfærd ned”, Sl. 85:10-12

Det er også det, det næste vers i salme 72 handler om:

"De arme blandt folket skaffer han ret, han bringer den fattige frelse, og han slår voldsmanden ned", v. 4.

I NT vidner Paulus om, at Gud - og dermed også hans frelse i Jesus Kristus, ikke er langt fra en eneste af os, hvilket betyder, at enhver, som søger ham, også skal finde ham. Det er en virkelighed allerede nu her i tiden. Men der kommer en dag, hvor de ikke længere bliver forfulgt og torteret, fordi de tror på Jesus - for han skaffer dem ret. Han har altid og på mange måder frelst 'de fattige', altså dem, som har kaldt på ham, men når han kommer igen, udgyder han nåden og bønnens Ånd, ikke kun over det jødiske folk, men også over alle andre folk og folkeslag. Det er det, profeten Zakarias beskriver således:

“Og mange folkeslag og talrige folk skal komme og søge Hærskarers Herre i Jerusalem for at bede Herren om nåde.., I hine dage skal 10 mænd af alle folks tungemål gribe fat en jødes kappeflig og sige: Vi vil gå med jer, thi vi har hørt, at Gud er med jer,” Zak. 8:22-23

Der står videre, at 'han (på den dag) skal slå voldsmanden ned'. Det er muligt, at han slipper nu, men der kommer en dag, hvor han og alle de, der ikke har villet have noget med Gud at gøre, bliver dømt. Bibelen siger klart, at der på den dag vil komme en adskillelse mellem de onde og gode, for at fredsriget kan blive en realitet. I Es. 11:4 beskrives hændelsesforløbet på denne måde:

"Han dømmer de ringe med retfærd, fælder redelig dom over landets (eller jordens) arme. Voldsmanden slår han med mundens ris, gudløse dræber han med læbernes ånde".

Her nævnes 'voldsmanden' (i ental) igen. Hvem er han? Det kan selvfølgelig være enhver, som står de hellige imod, men ifølge bibelen er 'voldsmanden' ofte identisk med Antikrist, som ifølge 2. Tess. 2:9-10 "skal komme i Satans kraft, med al løgnens mangt og tegn og undere", hvis magt dog afsluttes, når Jesus kommer igen. Der står jo at "ham skal Herren Jesus dræbe med et åndepust.. ved sit synlige komme".

Når Jesus kommer igen, skal han være fred, for han skal være konge over jorden til evig tid. Det er også det, det næste vers vidner om, når den siger:

"Han skal leve, så længe solen lyser og månen skinner, fra slægt til slægt", v. 5.

Så længe solen lyser og månen skinner! Hvor længe varer det? Ifølge eksperterne vil solen brænde ud om 4,3 milliarder år, men her tales der ikke om et bestemt antal år, for bibelen bruger ofte billeder som disse for at beskrive en tid uden ende, hvilket er det samme som evigt. Det samme er tilfældet i vers 7 og 17, jfr. Jer. 31:35-37. Det, der siges, betyder altså helt det samme, som når han beskrives således i Hebr. 13:8, hvor der står:

“Jesus Kristus er den samme i går (dvs. fra evighed), og i dag, ja, til evig tid”.

I vers 6-7 går salmisten igen over til at beskrive den velsignelse, der kommer over jorden, når Jesus kommer igen og opretter sit fredsrig:

"Han kommer som regn på slagne enge, som regnskyl, der væder jorden; i hans dage blomstrer retfærd, og dyb fred råder, til månen forgår", v. 6-7.

Regn bliver ofte brugt i bibelen på både Helligånden, og på de fysiske velsignelser, der følger med. En overskrift på denne vidunderlige tid kunne være vers 7. Vi har allerede kort har set på det, der står i den sidste del af verset, så derfor skal vi nu kun fokusere på de første ord, hvor der står: 'Han kommer som regn..' og 'I hans dage blomstrer retfærd'. Det minder meget om det, der står i Es. 35, hvor vi bl.a. læser følgende:

“Ørken og hede skal fryde sig, ødemark juble og blomstre, blomstre frodigt som rosen og juble, ja juble med fryd.. Herrens herlighed skuer de, vor Guds højhed. Styrk de slappe hænder, lad de vaklende knæ blive faste. Sig til de ængstede hjerter: Vær stærke, vær uden frygt! Se jeres Gud.. da åbnes de blindes øjne, de døves ører lukkes op; da springer den halte som (en) hjort, den stumme tunge jubler; thi vand vælder frem i ørkenen, bække i ødemark v”, Es. 35:1-6.

Salmisten fortsætter med at tale om den vidunderlige tid, der følger Messias' komme, og hans riges udbredelse på jorden:

"Fra hav til hav skal han herske, fra floden til jordens ender", v. 8.

Dette vers er en næsten ordret gengivelse af en profeti om Jesus, som står i Zak.9; en profeti, som begynder med at beskrive ham som kongen, som kommer ridende ind i Jerusalem på et æsel, og som ender med at beskrive hans totale og synlige herredømme

over hele jorden. De bibelske tekster taler som i dette vers ofte om, at når han kommer vil han ikke kun oprette 'Riget for Israel' og velsigne dets land og folk, men at hans kongerige skal strække sig ud over hele jorden. Da Salomo levede, var Israel stort, og strakte sig helt til floden Eufrat, og det skal det også gøre, når Jesus Messias kommer igen. Men derudover skal det (også), som verset nævner, strække sig endnu videre, nemlig "fra floden (det er igen Eufrat, der tænkes på) til jordens ende". Det stemmer helt med de mange udsagn fra især salmerne om, at på jorden skal juble

"..for Herrens åsyn, thi han kommer, han kommer (for) at dømme jorden; han dømmer jorden med retfærd (samme hebraiske ord som retfærdighed), og folkene i sin trofasthed", Sl. 96:13.

Herefter beskrives, hvad der må til, før dette fredsrige bliver en realitet:

"Hans avindsmænd bøjer knæ for ham, og hans fjender slikker støvet", v. 9.

Modsat vers 4, hvor der blev talt om en bestemt voldsmand, taler vers 9 derimod om alle Guds modstandere, som her kaldes for avindsmænd. Ifølge ordbogen er avind et oldnordisk ord, som betyder 'mod-kærlighed', og det er det, der kendetegner Jesu fjender. De hader Jesu navn, og hans kærlighed til dem. Og dog skal alle disse ifølge skriften også engang bøje knæ for ham, og på den dag, hvor han kommer igen, skal de bekende, til Gud Faders ære: Jesus Kristus er Herre, Fil. 2:11. Det betyder ikke, at de dermed bliver frelst, som nogle mener, men at de på den dag må erkende, at slaget er tabt overfor sejrherren Jesus Kristus.

Dette understreges i salmen med ordene om, at 'hans fjender slikker støvet', som er det et gammelt udtryk for den totale underkastelse overfor sejrherren.

Vi læser nu de næste to vers, som er en naturlig fortsættelse af det, vi læste i vers 9:

"konger fra Tarsis og fjerne strande frembærer gaver, Sabas og Sebas konger kommer med skat; alle konger skal bøje sig for ham, alle folkene være hans tjenere", Vers 10-11.

I disse vers beskrives det, hvordan jorden konger kommer med gaver til ham, der sidder på tronen; og ligesom dem, der blev nævnt i vers 9, skal også disse konger og stormænd bøje sig for ham, og alle folk på jorden skal således blive hans tjenere. Det er vistnok den samme tid, der beskrives således i Åb. 21:24,26, hvor der står:

"Og folkeslagene (af den rest, der er blevet tilbage) skal vandre i dens (det nye Jerusalems) lys, og jordens konger skal bringe deres herligheder (gaver) til den.. (og man skal bringe folkeslagenes pragt og kostbarheder til den".

Vi skal nu se på de næste vers, hvor vi læser om frelserens omsorg for dem alle:

"Thi han skal redde den fattige, der skriger om hjælp, den arme, der savner en hjælper, ynkes over ringe og fattig og frelse fattige sjæle; han skal fri deres sjæle fra uret og vold, deres blod er dyrt i hans øjne", vers 12-14.

Disse vers om den gode hyrde er en fortsættelse af det, der allerede er omtalt i vers 4. Vi kan synes, det er underligt at springe frem og tilbage i teksterne, for at gentage eller supplere det, der allerede er sagt, men på hebraisk er dette ganske almindeligt, for på den måde at understrege vigtigheden af ordene, og tilføje nyt. Og det er også denne metode, salmisten bruger. Vidunderlige ord siges om vor Frelser, som fx, at 'han ynkes over de fattige - dem, som skriger til ham om hjælp'. Sådan er han! Det stemmer med det, der står om ham i NT:

"Da han så folkeskarerne, ynkedes han inderligt over dem, thi de var vanrøgtede og forkomne som får, der ingen hyrde har", Matt. 9:36.

Hvor vidunderlig han er, understreges i vers 14, hvor der står, at 'han vil fri deres (de troendes) sjæle fra uret og vold'. Gennem tiden er der mange, som har været frustreret over, hvorfor Gud ikke griber ind og standser det onde, også det, 'der rammer mig', og nogle har råbt til ham og sagt: 'Har du glemt mig? Er du ligeglad med, hvad der sker?'

Nej, Gud er ikke ligeglad. Han lægger mærke til 'hver en tåre, som vi fælder', som vi synger i salmen: 'Ingen er så tryk i fare'. I teksten står der derfor, at 'deres blod er dyrt (kan også oversættes til 'dyrebart') i hans øjne'. Ifølge bibelen kommer den dag, hvor han vil skaffe dem ret, som nu lider for ham. Han ser hver en tåre, som vi fælder, og han ser hver eneste, som bliver forfulgt for hans navns skyld. Men når han kommer igen, vil han bringe 'de fattige frelse', som vi læste det i v. 4:

Derfor fortsætter salmisten med at give ham denne hyldest:

"Måtte han leve og guld fra Saba gives ham! De skal bede for ham bestandig, velsigne ham dagen igennem", vers 15.

De første ord i verset lyder som 'blot' et ønske, som man håber, vil gå i opfyldelse. Dette indtryk forstærkes i 1992-oversættelsen, hvor der står: 'Gid han må leve!' Tidligere i salmen har salmisten da ellers sagt, at 'han skal leve, så længe solen lyser', i betydningen 'i al evighed'. Læser vi teksten ud fra grundsproget, ser vi da også, at salmisten ikke håber på, at han må leve, men derimod, at han er vis på, at det, han tidligere har sagt herom, stadig er gældende. Han indleder nemlig vers 15 med nøjagtig de samme tre ord som før citeret: 'Han skal leve..'. (evigt).

Verset fortsætter med at beskrive, at de gaver, som jordens konger (i vers 10) bringer, modtages af den evige konge, som et andet sted beskrives som kongernes konge. Derefter står der på dansk, at 'de skal bede for ham bestandig', men det er desværre en temmelig misvisende oversættelse. Der står nemlig ordret: 'De skal tilbede (eller bede til) ham bestandig, velsigne ham dagen igennem'. Hvem er 'de', der gør dette? Det kunne godt se ud til, at dette ord henviser til kongerne, men da man på hebraisk ofte har små indskudte sætninger, synes ordet 'de' mere at pege tilbage på dem, der er nævnt i verset forud, altså om dem, om hvem der står, at 'han skal fri deres sjæle fra uret', samt,

at 'deres blod er dyrt (dyrebart) for ham.

Salmisten går nu over til igen at beskrive, hvordan det går for både landet og folket, som har fået del i den frelse, som kongen har givet dem og velsigner dem med.

"Korn skal der være i overflod i landet, på (ordret: til) bjergenes top; som Libanons skal dets afgrøde bølge og folk spire frem af byen som jordens urter", vers 16.

Her tales der tydeligt om de materielle, fysiske velsignelser af, at Messias, Jesus kommer og er midt iblandt dem. Den åndelige velsignelse blev beskrevet tidligere i salmen, fx med ordene i vers 6-7: 'Han kommer som regn på slagne enge', og 'i hans dage blomstrer retfærd, og dyb fred råder'. Men her i vers 16, er det dog mere den materielle velsignelse, der fokuseres på: 'Korn skal det være i overflod i landet', og 'som Libanon skal dets afgrøde bølge og folk spire frem'. Hvilken herlig tid, der kommer, når Jesus snart åbenbarer sig fysisk og bliver hele Israels, såvel som hele jordens konge.

Man kan godt forstå, at salmisten ikke kan lade være med igen at lovprise denne konge:

"Velsignet være hans navn evindeligt, hans navn skal leve, mens solen skinner", vers 17a.

Dette vers er en følgeslutning af forrige vers. Hans navn er et velsignet navn, et navn, som aldrig blegner. Derefter står der, at 'hans navn skal leve (være levende for os), så længe solen skinner', altså igen til evig tid. Der står egentlig ikke 'hans navn skal leve'. I 1992-oversættelsen står der, at 'hans navn skal vokse', vistnok i betydningen, at det skal udbredes. De hebraiske ord burde dog være oversat til, at 'hans navn skal skyde friske skud, så længe solen skinner'. Det betyder konkret, at ligesom alt andet skal vokse og bære frugt og blive velsignet i landet, så skal Jesu navn det endnu mere. Det er jo netop det, der henvises til i sangen 'Navnet Jesus blegner aldrig', som har teksten:

"Det har bud til unge, gamle, skyder stadig friske skud; det har evnen til at samle alle sjæle ind til Gud".

Det er jo netop det, der er forudsætningen for det, der står i den sidste del af verset, og frem til vers 19:

"Ved ham skal man (de) velsigne sig, alle folk skal prise ham lykkelig (skal kalde ham velsignet)! Lovet være Gud Herren, Israels Gud, som ene gør undergerninger, og lovet være hans herlige navn evindeligt; al jorden skal fyldes af hans herlighed. Amen, amen!, vers 17b-19.

Med denne lovprisning over Gud og hans undergerninger afsluttes salmen, og vi lader lige ordene synke ned et øjeblik... hvad lægger der ikke i disse ord? 'Israels Gud, som ene gør undergerninger', og 'lovet være hans herlige navn evindeligt' og 'al jorden skal fyldes af hans herlighed'. Og så tilføjes to gange AMEN, som på hebraisk altid er det samme, som når vi vil understrege noget meget vigtigt, og betyder altså, at Gud står inde for, at det, der står skrevet, visse er sandheden.

Hermed ender salmen. Og så alligevel ikke helt, for en eller anden har i redigeringen af de 150 salmer for vel 2500 år siden tilføjet følgende:

"Her ender Davids, Isajs søns, bønner", vers 20.

Hvad menes der mon med, at her ender Davids bønner (salmer)? David har jo også skrevet flere af de følgende bønner/salmer, så de slutter jo ikke her! Og så har David forresten heller ikke skrevet alle dem, der går forud, som fx den salme, vi lige har set på. Tæller vi Davids salmer sammen, så har han faktisk kun skrevet ca. halvdelen af de salmer i bibelen, som går under fællesbetegnelsen 'Davids salmer'. Mit gæt er, at de netop kaldes det, fordi han er den enkeltperson, som har forfattet de fleste af disse 150 salmer.

Men hvorfor står der så, at her ender Davids bønner/salmer? Det skyldes simpelthen, at på hebraisk er salmernes bog inddelt i 5 bøger (eller dele), og det er således den anden bog, som ender med salme 72. På hebraisk er de 150 salmer opdelt i følgende bøger: 1. bog: 1-41, 2. bog: 42-72, 3. bog: 73-89, 4. bog: 90-106 og 5. bog: 107-150.

Vi er således kommet til ende med denne vidunderlige messianske salme, og mon ikke, at også dén blev citeret af Jesus, da han efter sin opstandelse fulgte de to disciple på vej til Emmaus, og udlagde for dem, 'hvad der i alle skrifterne handlede om ham'. Pris ske Gud, at han forud har ladet alle skrifterne fortælle om frelsen, og om alt det, der fulgte, da Jesus kom første gang, og alt dét, der følger, når han kommer igen og genopretter alle ting, som han har sagt det.

Amen